

Wyrok z dnia 2 lutego 2001 r.

I PKN 226/00

Dokonywanie czynności z zakresu prawa pracy za pracodawcę będącego jednostką organizacyjną przez osobę lub organ zarządzający tą jednostką albo inną wyznaczoną do tego osobę (art. 3¹ § 1 KP) nie jest uzależnione od udzielenia jej pełnomocnictwa, o którym mowa w art. 55 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm.).

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Roman Kuczyński (sprawozdawca), Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2001 r. sprawy z powództwa Anny N. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „C.” w L. o odszkodowanie i premię, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 18 stycznia 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację,
zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 375 zł (trzysta siedemset pięć) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 6 września 1999 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Lublinie zasądził od pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej „C.” w L. na rzecz powódki Anny N. kwotę 8.443,80 zł tytułem odszkodowania za nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę i oddalił powództwo o zasądzenie premii, uznając jej pozbawienie za uzasadnione nienależytym wykonaniem przez powódkę obowiązków, polegającym na wykonaniu polecenia członka zarządu przygotowania wypłaty dla byłego członka zarządu bez wymaganej konsultacji z drugim członkiem zarządu.

Rozpoznając apelację obu stron od powyższego wyroku Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 18 stycznia 2000 r.

oddalił apelację powódki, a w uwzględnieniu apelacji pozwanej zmienił zaskarżony wyrok w pkt I i powództwo w tym zakresie oddalił. Sąd drugiej instancji nie zakwestionował ustaleń Sądu Rejonowego, według których, między innymi w pozwanej Spółdzielni, w której powódka była zatrudniona od 1993 r. (przy czym od 1 kwietnia 1998 r. na stanowisku głównej księgowej), w okresie od lipca do września 1998 r. równocześnie działały dwa zarządy (ponieważ dotychczasowy zarząd nie uzyskał absolutorium i został odwołany, lecz nie podporządkował się powołanemu, nowemu zarządowi), zaś powódka w dniu 28 sierpnia 1998 r. wykonała wydane jednoosobowo polecenie odwołanego zastępcy prezesa zarządu sporządzenia listy płac dla byłego pracownika spółdzielni bez zażądania kontrasygnaty drugiego członka zarządu. Sąd Okręgowy zarzucił jednak Sądowi pierwszej instancji niekonsekwencję w ocenie zebranego materiału dowodowego, bowiem opisane zdarzenie Sąd ten uznał za uzasadniające pozbawienie powódki premii w oparciu o układ zbiorowy pracy, przewidujący to w przypadku negatywnej oceny pracownika. Natomiast to samo zdarzenie stanowiące jedną z zasadniczych przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę (obok nielojalności wobec nowego zarządu i utraty zaufania) ocenił jako nie uzasadniające wypowiedzenia, a usprawiedliwione „chaosem organizacyjnym” panującym w spółdzielni. Zdaniem Sądu Okręgowego uczestniczenie powódki w wystawieniu pełnomocnictw bankowych dla byłych członków zarządu, które doprowadziło do zablokowania kont i utraty wyższych odsetek od zgromadzonych środków pieniężnych, dowodziło jej nielojalności w stosunku do nowego zarządu i uzasadniało utratę zaufania do powódki, a w konsekwencji usprawiedliwiało dokonanie wypowiedzenia umowy o pracę. Powódka była bowiem zatrudniona na odpowiedzialnym stanowisku, była członkiem rady nadzorczej, a swego czasu także przewodniczącą rady i była świadoma, iż po dniu 31 lipca 1998 r. W.P. nie był już pracownikiem spółdzielni, a mimo to wydała polecenie dokonania mu wypłaty wynagrodzenia bez podstawy prawnej i faktycznej. Sąd drugiej instancji uznał zatem, iż wskutek zasądzenia odszkodowania doszło do naruszenia art. 45 § 1 KP. Nie uwzględnił natomiast apelacji powódki domagającej się zasądzenia premii, gdyż pozbawienie jej uznał za usprawiedliwione okolicznościami faktycznymi i znajdujące oparcie w postanowieniach układu zbiorowego pracy, który nie zawierał katalogu przyczyn, pozbawiających premii.

Kasacja powódki zarzuca powyższemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego (art. 55 § 1 Prawa spółdzielczego) przez jego błędną wykładnię polegającą na

przyjęciu, że oświadczenie woli złożone jednoosobowo przez prezesa zarządu w przedmiocie rozwiązania umowy o pracę jest ważne i skuteczne, naruszenie art. 100 KP przez przyjęcie, że powódka nie powinna wykonać polecenia bezpośredniego przełożonego oraz naruszenie art. 46 i 47 układu zbiorowego pracy, polegające na przyjęciu, że sporządzenie listy płac na polecenie przełożonego stanowi naruszenie dyscypliny pracy i kwalifikuje się do dyscyplinarnego ukarania, oraz naruszenie art. 328 § 2 KPC przez dokonanie ustaleń „na nieudowodnionych faktach” co do zarzutu strat spowodowanych przez powódkę.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja jest nieuzasadniona i podlega oddaleniu. Chybiony jest zarzut naruszenia art. 55 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm.). Przepis ten stanowi, że zarząd może udzielić jednemu z członków zarządu lub innej osobie pełnomocnictwa do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem bieżącą działalnością gospodarczą (podkreślenie SN) lub jej wyodrębnionej organizacyjnie i gospodarczo jednostki, a także pełnomocnictwa do dokonywania czynności określonego rodzaju lub czynności szczególnych. Ze względu na treść art. 1 § 1 Prawa spółdzielczego (spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą), posiadaną osobowość prawną (art. 11 § 1 tego prawa) oraz treść Działu IV tej ustawy - Organy spółdzielni, a także wypowiedzi piśmiennictwa (między innymi Z.Kuniewicz: Cywilnoprawna reprezentacja spółdzielni - uwagi na tle art. 54 § 1 i 55 § 1 prawa spółdzielczego, Rejent z 2000 r. nr 2, s. 47 i J.P.Naworski: Reprezentacja podmiotów gospodarczych przez radcę prawnego w sprawach gospodarczych - wybrane zagadnienia, PPH z 1993 r. nr 14, s. 15), uregulowanie z art. 55 § 1 prawa spółdzielczego odnieść należy przede wszystkim do umocowania w zakresie kierowania bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni jako podmiotu prawa gospodarczego, posiadającego osobowość prawną. Natomiast czynności prawne z zakresu stosunków pracy, uregulowane są przepisami prawa pracy. Przepis art. 1 Kodeksu pracy stanowi, iż określa on prawa i obowiązki pracowników i pracodawców. Według art. 3 KP pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba

fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników, zaś zgodnie z art. 3¹ § 1 KP za pracodawcę będącego jednostką organizacyjną, czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje osoba lub organ zarządzający tą jednostką, albo wyznaczona do tego osoba. Jakkolwiek więc pozwana jest jednostką organizacyjną w rozumieniu art. 3 KP, a w jej imieniu czynności w sprawach z zakresu prawa pracy może dokonywać zarząd także w rozumieniu art. 55 § 1 Prawa spółdzielczego, to jednak odnośnie do spraw pracowniczych możliwe jest ich dokonywanie przez inną wyznaczoną do tego osobę - zaś w przedmiotowej sprawie podstawy tego wyznaczenia wynikają konkretnie nie z art. 55 § 1 Prawa spółdzielczego, lecz z postanowień § 88 ust. 1 pkt 9a statutu spółdzielni i § 13 regulaminu pracy zarządu, w brzmieniu ustalonym uchwałą [...] rady nadzorczej z dnia 8 października 1998 r., a więc poprzedzającą dokonanie wypowiedzenia powódce umowy o pracę oraz z zakresu czynności prezesa M.J., przy czym zaznaczyć należy, że wewnętrzne akty prawne (statut, regulamin) znajdują umocowanie w przepisach prawa spółdzielczego (art. 46 § 1 pkt 5). Skoro zatem czynności z zakresu prawa pracy dokonała wyznaczona do tego osoba (art. 3¹ § 1 KP), wypowiedzenie powódce umowy o pracę było skuteczne, bez względu na to, czy prezes zarządu posiadał pełnomocnictwo, o jakim mowa w art. 55 § 1 Prawa spółdzielczego. W tym zakresie Sąd Najwyższy podziela stanowisko zajęte przez Sąd drugiej instancji, przy czym należy mieć na uwadze, że zarzut braku umocowania do wypowiedzenia umowy o pracę stawiany był już przez powódkę przed Sądem pierwszej instancji i jakkolwiek Sąd ten nie wypowiedział się wprost co do tego zarzutu (odniósł się do niego dopiero Sąd Okręgowy), to niewątpliwie nie mógł go zaakceptować, gdyż wówczas o uwzględnieniu roszczenia powódki nie decydowałaby kwestia jego zasadności, lecz zgodność z prawem. Odnośnie zaś do uzasadnionej przyczyny wypowiedzenia, należy zgodzić się z oceną prawną Sądu drugiej instancji, ponieważ kasacja nie zarzuca wyrokowi tego Sądu ani błędu w ocenie stanu faktycznego przez postawienie zarzutu naruszenia konkretnego przepisu postępowania, który w sposób wywierający istotny wpływ na wynik sprawy miałby być naruszony, ani w szczególności przez zarzut naruszenia prawa materialnego, a to art. 45 KP. Istotą sporu było bowiem istnienie przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie umowy o pracę oraz okoliczności uzasadniających pozbawienie premii. Jeżeli zatem Sąd drugiej instancji na podstawie tych samych ustaleń faktycznych doszedł do odmiennego przekonania co do istnienia przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie (a podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji co do podstaw pozbawienia premii), to

rzeczą kasacji było wykazanie, że zakwalifikowanie niekwestionowanego stanu faktycznego jako uzasadniającego wypowiedzenie, stanowi obrazę przepisu art. 45 § 1 KP.

Sąd Najwyższy, zgodnie z przepisem art. 393¹¹ KPC rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, wobec czego przy tak sformułowanych zarzutach kasacyjnych zasadność wypowiedzenia usuwa się spod kontroli kasacyjnej. Natomiast w zakresie zarzutów dotyczących obrazy przepisów układu zbiorowego pracy, Sąd Najwyższy podziela stanowisko Sądu drugiej instancji, gdyż w świetle ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego powódka wiedziała, że od lipca 1998 r. działa nowy zarząd spółdzielni, przeto bez akceptacji jego członków nie powinna wykonywać poleceń poprzednich przełożonych. Nowy prezes zarządu był uprawniony do zakwalifikowania przygotowania przez powódkę wypłaty dla W.P. jako niedbałego lub niewłaściwego wykonania powierzonych obowiązków (art. 47 układu zbiorowego), w związku z przyjętym przez powódkę zakresem czynności, nakładającym na nią odpowiedzialność „za całokształt czynności związanych z zarządzaniem gospodarką finansową oraz rozporządzeniem majątkiem Spółdzielni”. Tym samym pozbawienie powódki prawa do premii w wyniku negatywnej oceny jej pracy było zgodne także z art. 43 § 1 ust. 3 układu zbiorowego. Na tle powyższych rozważań nie jest też trafny zarzut naruszenia art. 100 § 1 KP (przewidującego między innymi stosowanie się do poleceń przełożonych) ani też obrazy art. 328 § 2 KPC, ponieważ zgodnie z treścią tego ostatniego przepisu Sąd drugiej instancji, przyjmując ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji wypowiedział się, że akceptuje wnioski tego Sądu o niezasadności zarzutów braku właściwej kontroli pracy pionu finansowo-księgowego, nadmiernych wypłat z funduszu bezosobowego, nieprzygotowania odpowiednich materiałów na posiedzenie zarządu w dniu 27 lipca 1998 r. i samowolnego wtargnięcia do siedziby spółdzielni w dniu 13 września 1998 r. (a zatem nie mogą te zarzuty uzasadniać wypowiedzenia umowy o pracę). Jednocześnie w ustaleniach tych dopatrzył się wystarczających przyczyn wypowiedzenia w postaci wydania polecenia wypłaty dla W.P. i nielojalność wobec nowego zarządu spółdzielni (uczestnictwo w wystawieniu pełnomocnictw byłym członkom zarządu skutkujące zablokowaniem kont - fakt bezsporny), co doprowadziło do utraty zaufania do powódki. W istocie są to przyczyny wystarczające do przyjęcia, że wypowiedzenie było uzasadnione i to zupełnie niezależnie od tego, czy spółdzielnia wskutek działania powódki poniosła wymierne straty materialne. Odniósł się też Sąd drugiej instancji do wskazanych w apelacji zarzutów naru-

szenia prawa (art. 108 i 109 KP oraz art. 47 układu zbiorowego) oraz przytoczył podstawy rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego (art. 45 § 1 KP, art. 47¹ KP, art. 463 KPC w związku z art. 100 KPC). Jeżeli zatem Sąd drugiej instancji w zakresie roszczenia o odszkodowanie za nieuzasadnione wypowiedzenie wyrokował reformatoryjnie i wskazał podstawę faktyczną rozstrzygnięcia, to należy rozumieć, iż w zakresie uwzględnienia powództwa dopatrył się naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 45 § 1 KP. Niepowołania tego przepisu w uzasadnieniu wyroku Sądu drugiej instancji nie można uznać za uchybienie mające wpływ na wynik sprawy. Tym samym zarzut naruszenia art. 328 § 2 KPC nie może w przedmiotowej sprawie stanowić usprawiedliwionej podstawy kasacji.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy w oparciu o art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====